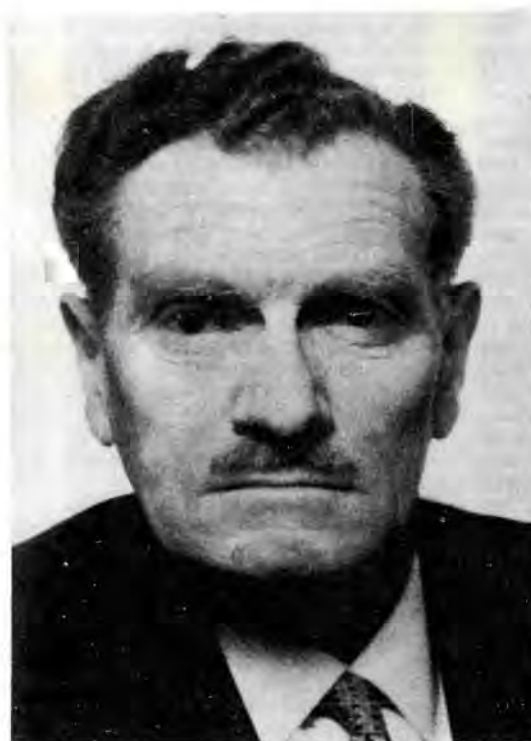

Fiskeriforhandlingene

Av Klaus Sunnanå

**FOLKEBEVEGELSEN
MOT NORSK MEDLEMSKAP
I FELLESMARKEDET**

Postboks 515 • Sentrum • Oslo 1 • Postgiro 20 86 69 • Bankgiro 8200.01.36065

På rådsmøtet i Folkebevegelsen mot norsk medlemskap i Fellesmarkedet den 16. januar 1972 holdt Klaus Sunnaå følgende redegjørelse:

1. Regjeringens og Stortingets forutsetninger.

Når vi i dag skal vurdere resultatet av forhandlingene mellom Regjeringen og det Europeiske fellesskap må vi se på hva som har vært Regjeringens og Stortingets forutsetninger for forhandlingene.

Da det endelige vedtak om å ta opp forhandlinger ble gjort av Stortinget i juni 1970, hadde Fellesskapet ennå ikke fastlagt sin fiskeripolitikk. Jeg vil først sitere hva Utenriks- og Konstitusjonskomiteen sa om dette i innstilling nr. 332 i juni 1970:

«Det antas at fiskerinæringen vil få store markedsmessige fordeler gjennom norsk medlemskap i EEC. Men det kan også oppstå vanskeligheter, særlig i forbindelse med utformingen av eventuelle regler for fiske innenfor fiskerigrensen. Kommisjonen har som hovedregel gått inn for at medlemsstatenes fiskeritøyer skal ha like rettigheter til å drive fiske innenfor medlemslandenes fiskerigrense, men har ikke fått støtte fra alle medlemsland i dette syn. For Norge er det ellers viktig å få en omsetningsordning som ikke bryter med hovedprinsippene i vår råfiskeordning. Regjeringen legger vekt på at Norge vil få anledning til å ta del i utformingen av den felles fiskeripolitikk, idet den fremholder at det er på denne måte man best kan oppnå tilfredsstillende løsninger for den norske fiskerinæring og at det er først etter utformingen av den felles fiskeripolitikk at det vil være mulig å foreta en samlet vurdering av fiskerinæringens stilling i et utvidet EEC.»

Det er grunn til å notere seg at fordi Fellesskapet på dette tidspunkt ikke hadde fastsatt sin fiskeripolitikk, kunne det ikke bli tale om å presisere at Norge måtte ha særordninger når det gjaldt fisket. Det viktigste krav var at Norge måtte få være med på å utforme fiskeripolitikken i Fellesskapet, før Norge kunne bli medlem.

En må gå ut fra at Fellesskapet på en eller annen måte i samsvar med Stortingets forutsetning fikk en anmodning om at Norge ønsket å være med på en slik utforming og at dette måtte betraktes som et ledd i de forhandlinger som måtte gå forut for et eventuelt medlemskap. Jeg går ut fra at på dette område er det nødvendig å forelegge for Stortinget og det norske folk en utførlig dokumentasjon på at dette er gjort. Det er likeledes av betydning å få vite hva Fellesskapet

har svart på en slik anmodning. Hvis Fellesskapet uten videre har neglisjert en innstendig anmodning fra den norske Regjering om dette, er det å betrakte som et demonstrativt brudd på alminnelig god internasjonal folkeskikk nasjonene imellom.

Hvordan det enn måtte forholde seg med dette er det en kjennsgjerning at Fellesskapet den 20/10 1970 fastla sin fiskeripolitikk uten å diskutere saken med noen av de 4 søkerlandene.

Fra Stortingets side var det en klar forutsetning for forhandlinger om medlemskap at Norge skulle få være med på å utforme fiskeripolitikken i Fellesskapet. Når dette derfor uten videre vedtar sin Rådsforordning 2141/70 av 20/10 1970 om strukturpolitikken i fiskerisektoren, skulle en tro at de spørsmål som berørte fisket i relasjon til forhandlingene, måtte tas opp igjen og behandles på nytt i Stortinget før forhandlingene kunne fortsette. Det forelå således et klart grunnlag til å bryte eller utsette forhandlingene under henvisning til at Stortingets vedtak om forhandlinger bygget på forutsetninger som ikke var oppfylt. Dette ble ikke gjort av Regjeringen, og det er heller ikke offentlig kjent at spørsmålet ble reist i Stortinget. Dette er spørsmål som offentligheten må få nærmere opplysninger om i forbindelse med vurderingen av forhandlingsresultatet.

2. «Rådsforordning nr. 2141/70 av 20/10 1970 om strukturpolitikken i fiskerisektoren.»

Som et ytterligere utgangspunkt for vurderingen av det som er oppnådd under forhandlingene vil jeg sitere de viktigste formuleringene i rådsforordning av 20/10 1970 om strukturpolitikken i fisket. Disse er artikkel 2. første delen og artikkel 4.

Artikkel 2. første delen lyder slik:

«1. Den regulering som anvendes i den enkelte medlemsstat for utøvelse av fisket i de farvann som er underlagt dens overhøyhet eller dens jurisdiksjon må ikke føre med seg noen forskjellsbehandling overfor de andre medlemsstater. Medlemsstatene tilstår alle fiskefartøyer som fører en medlemsstats flagg og som er registrert på Fellesskapets område, samme adgang til fangstfelt og fiske i de farvann som er nevnt i første avsnitt.

Artikkel 4 lyder slik:

1. Som avvik fra bestemmelsene i artikkel 2 kan adgangen til visse fangstfelter beliggende innen en grense på 3 sjømil beregnet fra kyststats grunnlinjer bli reservert, for bestemte arter fiske for et tids-

rom på høyst 5 år regnet fra ikrafttredelsen av den forordning, for den stedlige befolkning etablert langs disse felter når denne i hovedsak lever av kystfiske.

2. Fangstfeltene og arten av fiske som er nevnt i punkt 1 blir fastlagt av Rådet med kvalifisert flertall etter forslag fra Kommisjonen.»

Første delen i § 2 i Rådsforordning av 20/10 1970 går kort og godt ut på at i forhold til de land som er medlemmer av Fellesskapet, settes de nasjonale bestemmelser om fiskerigrensene ut av kraft. Medlemslandenes fiskere skal ha de samme rettigheter som norske fiskere.

3. Den norske fiskerigrensen.

Det er i denne forbindelse av interesse å se litt på den norske fiskerigrensens historie.

I 60 år har Norge ført en energisk kamp for å sikre at fiskerikommene i en rimelig avstand fra kysten skulle reserveres for norske fiskere. Dette var først og fremst gjort for at de folk som bor på kysten og som har fiske som sitt viktigste næringsgrunnlag skulle sikres en trygg eksistens. Kampen har vesentlig vært ført mot trålere fra Storbritannia, Tyskland og Frankrike. Trålerselskapene fra disse land har hele tiden fått sterk støtte fra sine regjeringer som energisk har bekjempet den fiskerigrensepolitikk som Norge har gått inn for.

De første utenlandske trålere viste seg utenfor Finnmark-kysten omkring 1910, og på dette tidspunkt ble også de første utenlandske trålere oppbrakt og ilagt bøter for overtredelse av den norske fiskerigrensen.

Med hensyn til selve grensen har Norge hele tiden hevdet 4 n.mil i kraft av Cancelli promemoria av 25. februar 1812. Det store spørsmål var imidlertid på hvilket grunnlag 4 mils-grensen skulle fastlegges, d.v.s. fra hvilke grunnlinjer grensen skulle trekkes. Det ble nedsatt flere fiskerigrensekommisjoner i årene fra 1910 til 1930, og det ble utarbeidet detaljerte forslag om hvorledes grensen skulle trekkes. De første grunnlinjepunkter ble fastsatt ved kgl. res. av 12. juli 1935 fra riksgrensen i Varangerfjorden til Træna i Nordland fylke. Flere land, deriblant Storbritannia, protesterte mot disse grunnlinjer, og etter lange forhandlinger i 1930-årene og etter 1945 ble saken brakt inn for den internasjonale domstolen i Haag, hvor det falt dom i 1952. Dommen ga Norge medhold på alle punkter.

Ved kgl. res. av 18. juli 1952 ble det trukket grunnlinjer fra Træna til svenskegrensen. Først fra dette tidspunkt kunne den norske 4

mils-grense på basis av de grunnlinjer som var fastsatt i de to nevnte kgl. resolusjoner betraktes som gjeldende folkerett.

I 1950-årene kom det i gang en ny utvikling på dette område, i og med at flere land tok opp spørsmålet om å fastsette ensartede folkerettsbestemmelser om hvor langt ut i havet en kyststat kunne trekke sine grenser. Spørsmålet ble behandlet på 2 folkerettskonferanser i Geneve i 1958 og 1960. Selvom spørsmålet om fiskerigrensens formelt ikke fant sin endelige avgjørelse ved disse konferanser, ble det vanlig å anta at et land ville ha folkerettslig grunnlag for å trekke sin fiskerigrense inntil 12. n. mil fra land eller fra bestemte grunnlinjer. Norge var ett av de første land til å utvide sin fiskerigrense i samsvar med dette. Dette ble gjort i 1960. Det ble samtidig bestemt at de land som hadde fisket i området mellom 12 og 4 mil tidligere, og som ønsket å få en overgangsperiode, kunne få det ved en spesiell avtale. Slike avtaler ble på norsk side inngått med Storbritannia, Sovjetunionen og Danmark for tiden inntil 1/11 1970. Fra dette tidspunkt har den norske 12 mils fiskerigrense vært gjeldende uten unntak.

Den norske fiskerigrense har vært kjempet fram av Stortinget under forbitret motstand fra flere land som i dag er eller snart blir medlemmer av Det europeiske fellesskapet. Et enstemmig Storting har støttet opp om fiskernes krav om disse rettigheter. Den norske fiskerigrense er ikke bare en fiskerisak. Den har i 60 år vært betraktet som en stor nasjonal sak, og det er det også i dag. Det har vært en enorm betydning for Norge å kunne hevde sine nasjonale interesser på dette område mot sterke nasjoner i Europa. Norge har til denne tid hatt full støtte for det som er foretatt i den internasjonale rettsutvikling. Den nordmann som har gjort den største innsats på dette område er C. J. Hambro.

I dag er en ny utvikling i gang på dette område. Den kan bli meget viktig for flere land og også for Norge. En stor internasjonal fiskeflåte, tildels bestående av store fabrikkskip, fisker i dag i alle havområder, og så nær opp til forskjellige lands kyster som den kan komme. Samtidig er fiskeressursene i de fleste havområder gjenstand for så sterk beskatning at det er nødvendig å innføre omfattende beskyttelsestiltak. Flere land har derfor reist spørsmålet om folkerettslig adgang til å utvide fiskerigrensene utover 12 mil. De fleste land i Sør-Amerika har innført 200 mils fiskerigrenser. I FN og andre

internasjonale organisasjoner har spørsmålet vært reist for flere år siden, og har ofte vært oppe til debatt. FN har bestemt å innkalle til en ny internasjonal konferanse om havets folkerett i 1973. Det er to spørsmål som er spesielt aktuelle. Det ene spørsmålet er folkerettsregler med hensyn til utnyttelsen av sjøbunnen utenom de områder som er underlagt nasjonal suverenitet i henhold til konvensjonen om kontinentalsokkelen. Det andre spørsmålet er ensartede bestemmelser om hvordan fiskerigrensene kan fastsettes: I denne forbindelse er også spørsmålet reist om å gi kyststatene spesielle rettigheter til å treffe tiltak om beskyttelse av fiskeforekomstene i de områder av det frie hav som har betydning for vedkommende kyststats fiskerier.

Det er meget sannsynlig at det i fremtiden vil bli folkerettslig adgang til å utvide fiskerigrensene utover 12 mil. Dette kan bli en adgang som Norge kan ha interesse av å benytte seg av i forbindelse med spørsmålet om å treffe effektive beskyttelsestiltak med hensyn til flere fiskebestander som er viktige for Norge. Norge bør ikke fraskrive seg adgangen til å benytte en slik mulighet i fremtiden.

4. Det norske forhandlingsopplegget

Den 4. mai 1971 la Regjeringen fram sitt memorandum angående fiske innenfor fiskerigrensene, som et ledd i forhandlingene. I dette memorandum gjøres det forsøk på å basere det norske standpunkt på bestemmelsene om etablering i medlemslandene. Det foreslås at fiske innenfor den norske fiskerigrense bare skal kunne drives av norske borgere, utlendinger bosatt i Norge eller av norske firma eller firma med utenlandsk kapital som tilfredsstillt nærmere bestemte krav med hensyn til aksjekapital og styresammensetning. Dette forhandlingsopplegg ble helt avvist av Fellesskapet som grunnlag for videre forhandlinger.

Såvidt en kan se har Fellesskapet fra det tidspunkt hel og holdent tatt forhandlingene i sin egen hånd. Rådsforordning nr. 2141/70 av 20/10 1970 om innføring av en felles strukturpolitikk i fiskerisektoren, skal stå ved lag uendret. Etter hvert har imidlertid Fellesskapet under forhandlingene med alle de 4 søkerlandene erklært seg villig til å gå med på en tidsbegrenset adgang til å fiske innenfor medlemslandenes fiskerigrenser i nærmere avtalte områder.

Det var på dette punkt forhandlingene mellom Norge og Fellesskapet strandet midlertidig

natten mellom 10. og 11. januar i år, men ble gjenopptatt den 14. januar på samme grunnlag, og førte da til enighet om en protokoll med tilhørende erklæring fra de norske forhandleres side.

5. «Forhandlingsresultatet»

Nedenfor følger den avtale en ble enig om 15. januar om adgangen til å fiske innenfor fiskerigrensene.

«PROTOKOLL OM FISKERIGRENSEN»

«DE HØYE KONTRAHERENDE PARTER, SOM ERKJENNER den meget store betydning som fisket har for Norge,

SOM TAR I BETRAKTNING at på grunn av Norges spesielle geografiske beliggenhet utgjør fiske og de næringer som er knyttet til det, en virksomhet som er avgjørende for befolkningen på en stor del av kysten hvor andre muligheter for sysselsetting er begrenset.

SOM ER SEG BEVISST betydningen såvel for Norge som for hele Fellesskapet av å opprettholde et tilfredsstillende bosettingsmønster i de distrikter i Norge som i særlig grad er avhengig av kystfisket, og som deler den norske regjeringens målsettinger på dette område,

BEKREFTER at Norge innen rammen av bestemmelsene i artikkel 101 i Tiltredelsesakten skal ha rett til å begrense utøvelsen av fisket i de farvann som er underlagt landets suverenitet eller dets jurisdiksjon innenfor en grense på tolv nautiske mil mellom Norge og grensen mellom Norge og Sovjetunionen,

ER ENIGE om å tilrå overfor Fellesskapets organer at de under den gjennomgåelse som er forutsatt i artikkel 103 i Tiltredelsesakten, skal ta særlig hensyn til de problemer som Norge står overfor på fiskerisektoren, både innen rammen av landets økonomi generelt sett, og ut fra de grunner som følger av landets særegne bosettingsmønster og sosiale struktur, og sørge for at de bestemmelser som da vil kunne bli truffet, blir fastlagt i samsvar med, dette, disse bestemmelser kan blant andre tiltak omfatte en forlengelse av unntaksordningen utover 31. desember 1982 i hensiktsmessig grad og i samsvar med regler som skal fastlegges.»

DEN NORSKE ERKLÆRING

Den spesielle erklæring fra den norske regjering som ble opplest i tilknytning til protokollen, har følgende ordlyd:

«Den spesielle protokoll om Norges fiskerier som vi nå er blitt enige om, forutsetter at Kommissjonen legger frem forslag om hva som bør gjøres etter 31.

desember 1982. I protokollen erkjenner man de særegne problemer som Norge står overfor på dette område, og man har tilrådet Fellesskapets institusjoner å handle slik at de vedtak som blir truffet er i samsvar med dette. Fellesskapet er basert på den tillit som eksisterer mellom dets medlemmer. Min regjering er forvisset om at Rådet ikke vil treffe disposisjoner i strid med Norges vitale interesser. Fellesskapet har nå gitt Norge høytydelig forsikring om at det vil ta særlig hensyn til det norske kystfiske etter 1982. Dette betrakter min regjering som en reell garanti.»

Det er grunn til å notere seg at det reelle resultat av forhandlingene er følgende:

1. Rådsforordning nr. 2141/70 av 20. 10. 1970 om innføring av en felles strukturpolitikk i fiskerisektoren står urokket og gjøres gjeldende for Norge ved eventuelt medlemskap i Fellesskapet.
2. Norge har adgang til å unnta fra denne forordning, fiske innenfor den norske fiskeri-

grense fra Grense Jakobselv til Egersund, for tiden inntil 31. desember 1982. Hva som skal skje etter den tid er helt på det uvisse.

For å kunne vurdere dette «resultat» bør en gå tilbake til det som var uttalt av Stortinget og som jeg har referert tidligere. Videre vil jeg trekke fram den lovnad som Statsministeren har gitt Norges Fiskarlag om at Norge ikke vil gå inn i Fellesskapet uten at fiskeriproblemene har funnet en tilfredsstillende løsning. Jeg tillot meg i et foredrag den 5. januar å gå ut fra at Statsministeren ville holde sin lovnad. I så fall måtte en løsning, for å kunne sies å være tilfredsstillende for de norske fiskerier, gå ut på følgende:

1. Enerett for norske fiskere til å fiske innenfor 12 milsgrensen på hele kysten uten tidsbegrensning.
2. Adgang for Norge til å utvide sin fiskerigrense i fremtiden overensstemmende med gjeldende folkerett og med eksklusive rettigheter for norske fiskere også innenfor en utvidet fiskerigrense.

3. Rådsforordning av 20. 10. 1970 om strukturpolitikken i fisket måtte revideres i overensstemmelse med punkt 1 og 2.

Etter min mening ville dette ha vært i overensstemmelse med Stortingets forutsetning og de oppfatninger som har fått uttrykk i Norges Fiskarlags vedtak i saken. Da ville Statsministeren også med full rett ha kunnet hevdet at han har holdt sin lovnad til Norges Fiskarlag.

6. Hva vil skje i fremtiden?

Det er helt på det rene at Norge ikke har fått noen folkerettslig forpliktende avtale om hva som skal skje innenfor fiskerigrensen etter 31. 12. 1982. På dette viktige punkt foreligger bare erklæringer og forståelse. Formålet med disse er å gi fiskerne og det norske folk forøvrig tillit til Fellesskapet og fremtiden. Erklæringene er imidlertid avgitt under slike forhold og på en slik måte at en har all grunn til å se fremtiden i møte med engstelse og mistro.

KLIPP UT — SEND INN

Jeg ønsker å bli medlem av Folkebevegelsen, kontingent minimum kr. 10,—
(Postgirokonto 208669. Flere kan tegne seg på separat adresseliste som sendes inn sammen med denne kupongen.)

Navn: .....

Adresse/tlf: .....

FOLKEBEVEGELSEN MOT NORSK MEDLEMSKAP I FELLESMARKEDET

Postboks 515 — Sentrum — Oslo 1 — Postgiro 20 86 69 — Bankgiro 8200.01.36065